

Janette Kumpulainen

KOULUKOIRAOHJAAJIEN KOKEMUKSIA KOULUKOIRIEN KÄYTÖSTÄ ESPOOSSA

Opinnäytetyö

Humanistisen alan ammattikorkeakoulututkinto

Yhteisöpedagogikoulutus

2022

**Kaakkois-Suomen
ammattikorkeakoulu**

Tutkintonimike	Yhteisöpedagogi (AMK)
Tekijä/Tekijät	Janette Kumpulainen
Työn nimi	Koulukoiraohjaajien kokemuksia koulukoirien käytöstä Espoossa
Toimeksiantaja	Espoon kaupungin opetustoimi
Vuosi	2022
Sivut	38 sivua, liitteitä 5 sivua
Työn ohjaaja	Hanne Salovaara-Pitkänen

TIIVISTELMÄ

Tässä opinnäytetyössä käsitellään Espoon koulukoiraohjaajien kokemuksia koulukoira-toiminnasta. Samalla opinnäytetyö selvittää Espoon opetustoimelle Espoon koulukoira-toiminnan tilannetta vuonna 2021. Opinnäytetyössä selvitetiin koulukoiraohjaajien kokemuksia koulukoirien käytöstä Espoon suomenkielisessä perusopetuksessa ja kuinka he kokevat koulukoirien vaikuttavan oppilaisiin.

Tutkimusaineisto kerättiin Google Forms -kyselyllä, jossa hyödynnettiin sekä laadullisen että määrällisen tutkimuksen menetelmiä. Tämän ansiosta kyselyllä saatiin kerättyä laajasti tietoa. Kysely lähetettiin kaikille Espoon suomenkielisen perusopetuksen rehtoreille, jotka jakoivat tutkimuksen edelleen oman koulunsa koulukoiraohjaajille. Vastauksia kyselyyn saatiin yhteensä 13. Kyselystä saatua aineistoa analysoitiin kuvailevan analyysin ja teemoittelun avulla.

Vastauksien määrä jäi vähäiseksi ja se vaikuttaa tutkimuksen luotettavuuteen. Entuudestaan ei ollut tiedossa koulukoiraohjaajien määrää, joten tätä oli vaikea ennustaa. Tutkimuksen alussa olisi ollut hyvä ottaa tämä mahdollisuus huomioon ja pohtia haastattelujen tekemistä osalle koulukoiraohjaajista. Tämä olisi lisännyt tutkimuksen luotettavuutta.

Koulukoiraohjaajien kokemukset koulukoira-toiminnasta oli positiivisia. Ohjaajat kokivat koulukoirien merkityksen koulussa kokonaisvaltaiseksi. Koulukoirat toimivat ohjaajien mielestä oppilaille oppimisen tukena, harjaannuttivat oppilaiden sosiaalisia taitoja, loivat kouluviihtyvyyttä sekä auttavat oppilaita osoittamaan ja näyttämään tunteita hallitusti. Ohjaajat osasivat myös kertoa muutamia estäviä tekijöitä koulukoira-toiminnalle. Ohjaajat kokivat suurimmaksi estäväksi tekijäksi koulukoira-toiminnalle allergiat.

Espoon koulukoiraohjaajien kokemukset osoittivat koulukoira-toiminnan olevan ohjaajia tukevaa toimintaa. Ohjaajat kokivat koulukoirat omaa työtä helpottavaksi elementiksi. Näiden lisäksi ohjaajat kokivat koulukoirat myös oppilaille tärkeäksi työmuodoksi opettajien lisäksi.

Asiasanat: perusopetus, nuoret, koulut, koira, eläinavusteisuus, koulukoira

Degree title	Bachelor of Humanities
Author	Janette Kumpulainen
Thesis title	School dog handlers' experiences of using school dogs in Espoo
Commissioned by	Espoo Education Services
Time	2022
Pages	38 pages, 5 pages of appendices
Supervisor	Hanne Salovaara-Pitkänen

ABSTRACT

This thesis examines the experiences of school dog handlers in school dog activities in Espoo. The thesis also examines the situation of school dog activities in Espoo in 2021. The aim of the thesis was to find out about the experiences and opinions of school dog handlers of how school dogs affect pupils.

The research data was collected through a Google Forms survey. Using both qualitative and quantitative research methods. Because the number of school dog handlers in Espoo was not known, the survey was sent to the principals of the Finnish basic education unit in Espoo. The principals then sent the survey further to the school dog handlers at their school. Thirteen school dog handlers responded to the survey, and it provided a lot of information about the subject. The data from the survey was analyzed through cross-tabulation and thematic analysis.

The experiences with school dog activities were positive. The school dog handlers felt that the importance of school dogs at school was comprehensive. The school dog handlers felt that school dogs supported learning, made pupils' social skills better, created well-being at school and helped pupils demonstrate and display emotions in a controlled manner. The school dog handlers also mentioned a few factors inhibiting school dog activity. The biggest inhibitory factor for school dog activity was allergies.

The experiences of school dog handlers in Espoo showed that school dog activities are supportive activity for handlers. The handlers perceived school dogs as elements that facilitated their own work. In the opinion of the handlers the work of school dogs is an important form of work alongside the work of teachers.

Keywords: Basic education, youth, schools, dog, animal aid, school dog

SISÄLLYS

1	JOHDANTO.....	5
2	ELÄINAVUSTEINEN TYÖSKENTELY	6
2.1	Eläinavusteisuus.....	6
2.2	Eläimet töissä	7
2.2.1	Eläin työparina	7
2.2.2	Koulukoira toiminta	9
2.3	Eläimet toimintojen tukena.....	10
2.4	Koiran havaitut vaikutukset ihmiseen ja sen toimintaan.....	12
3	TUTKIMUKSEN TOTEUTUS.....	13
3.1	Tutkimuksen kohde ja kohdejoukko.....	13
3.2	Tutkimuskysymys	14
3.3	Tutkimusote ja aineistonkeruumenetelmä	15
3.4	Aineiston analyysimenetelmä	15
4	TULOKSET.....	16
4.1	Espoon koulukoiraohjaajat ja koulukoirat.....	16
4.2	Koulukoirien vaikutukset oppilaisiin	18
4.3	Koulukoirien merkitys oppilaiden tukena.....	19
4.4	Koulukoirat mahdollistavat monimuotoisen toiminnan	21
4.5	Koulukoira toimintaa estävät tekijät	24
5	JOHTOPÄÄTÖKSET JA POHDINTA	24
5.1	Johtopäätökset	24
5.2	Pohdinta	27
5.3	Luotettavuus ja jatkotutkimukset.....	29
	LÄHTEET.....	31
	LIITTEET	

Liite 1. Tutkimuskysely

1 JOHDANTO

Tässä opinnäytetyössä perehdytään koulukoira toimintaan Espoon suomenkielissä peruskouluissa. Opinnäytetyössä kartoitetaan, kuinka paljon espoolaisissa kouluissa on koulukoiraohjaajia ja kuinka paljon heillä on käytössään koulukoiria. Opinnäytetyössä pureudutaan erityisesti siihen, millaisia kokemuksia Espoossa työskentelevillä koulukoiraohjaajilla on koulukoira toiminnasta. Opinnäytetyön yhteydessä selvitetään myös opetuslinjalle millaisilla taustoilla koirakot (ohjaaja ja koira) työskentelevät kouluissa.

Opinnäytetyön tilaajana on Espoon kaupungin opetustoimi. Heidän pyynnöstään selvitän koirakoiden käyttöä ja kokemuksia Espoon suomenkielisissä peruskouluissa. Koulukoira toiminta on Suomessa verrattain uusi ilmiö ja sitä pystytään tällä hetkellä tekemään aika vapaamuotoisesti, myös ilman koirakojen koulutusta. Opetuslinjalla onkin halu tietää millaisilla taustoilla ja millaisissa tilanteissa koirakot työskentelevät tällä hetkellä Espoon suomenkielisissä peruskouluissa. Opinnäytetyö jäisi hyvin laihaksi pelkästään tämän tiedon keräämisellä. Tämän vuoksi opinnäytetyöllä selvitetään myös koulukoiraohjaajien kokemuksia koulukoira toiminnasta.

Opinnäytetyö tehdään vuosien 2020–2022 aikana. Opinnäytetyö toteutetaan verkkokyselyllä ja tuloksia analysoidaan määrällisten sekä laadullisten menetelmien avulla. Aihe opinnäytetyössä on kiinnostava sen vuoksi, että koulukoira toiminta on uudenlainen tukimuoto koulumaailmassa. Koulumaailmassa on ymmärretty oppilaiden monimuotoisuus oppimistilanteissa, mutta erilaisia oppimismuotoja hyödynnetään vielä varsin vähän. Tämän vuoksi koenkin tärkeäksi tutkia aihetta. On tärkeää tuoda ilmi koulukoira toiminnan vaikutuksia erilaisien tutkimusten avulla, jotta ymmärrettäisiin kyseisen toiminnan hyötyjä sekä myös haittoja.

2 ELÄINAVUSTEINEN TYÖSKENTELY

2.1 Eläinavusteisuus

Eläinavusteinen työskentely tai eläinavusteisuus eli AAI (*Animal-Assisted Intervention*) on kattotermi ja se voidaan jakaa neljään erilaiseen toimintamuotoon, joita ovat

- eläinavusteinen toiminta eli AAA (*Animal-Assisted Activity*)
- eläinavusteinen opetus eli AAE (*Animal-Assisted Education*), joissain yhteyksissä käytetään myös termiä AAP (*Animal-Assisted Pedagogy*)
- eläinavusteinen sosiaalityö eli AASW (*Animal-Assisted Social Work*) ja
- eläinavusteinen terapia eli AAT (*Animal-Assisted Therapy*) (Latvala-Sillman 2018, 28–29; Kahilaniemi 2016, 20–21; Ikäheimo 2013b, 1).

Eläinavusteinen toiminta (AAA) on vapaaehtoistoimintaa, jonka avulla voidaan antaa mahdollisuus motivoiviin, kasvatuksellisiin sekä hoidollisiin hyötyihin, lisäten samalla ihmisten hyvinvointia. Tällä toiminnalla ei ole tavoitteellisia päämääriä ja käynnit erilaisissa hoitokodeissa ja laitoksissa pohjautuvat lähinnä yksittäisiin vierailuihin. (Ikäheimo 2013b, 1; Ikäheimo 2013a, 10; Kahilaniemi 2016, 21; Latvala-Sillman 2018, 28.) Ohjaaja voi olla niin koulutettu kuin vapaaehtoinen, joka ei työskentele sosiaali- ja terveysalalla (Ikäheimo 2013b, 1). Eläinavusteista toimintaa voidaan järjestää esimerkiksi koirakaveritoimintana, jota tarjoaa esimerkiksi Karvakaverit ja Hali-Bernit (Latvala-Sillman 2018, 28).

Eläinavusteinen opetus on kasvatus- ja koulutyötä ja tällöin eläin on opettajan tai erityisopettajan työpari (Latvala-Sillman 2018, 29). Eläinavusteista opetusta voivat antaa opettajat, erityisopettajat sekä muut kasvatusalan tutkinnon suorittaneet henkilöt, jotka ovat lisäksi perehtyneet kasvatus- ja koulutustyössä käytettävään eläimeen. Toiminta on kasvatuksellista ja tavoitteellista toimintaa, jolla voi myös olla koulutuksellinen tavoite ja pyrkimys parantaa asiakkaan sosiaalisia ja kognitiivisia taitoja. (Ikäheimo 2013a, 1; Ikäheimo 2013b, 10; Keteliini 2017.) Eläinavusteista kasvatustyötä tekevistä moni kuuluu Koirat kasvatus- ja kuntoutustyössä ry:hyn (Latvala-Sillman 2018, 29).

Eläinavusteista sosiaalityötä tekevät ammattihenkilöt esimerkiksi lastensuojelussa (Kahilaniemi 2016, 58). Sosiaalihuollon ammattihenkilöitä ovat esimerkiksi sosionomit, kehitysvammaistenhoitajat, sosiaalityöntekijät ja lähihoitajat. Eläinavusteista sosiaalityötä pystytään tekemään yksilön sekä perheen

kanssa. Työlle asetetaan tavoitteita, edistymistä mitataan sekä prosessi dokumentoidaan, aivan kuten myös eläinavusteisessa opetuksessa sekä eläinavusteisessa terapiassa. (Keteliini 2017.)

Eläinavusteisessa terapiassa koulutettu terapeutti työskentelee siten, että hoito- tai kuntoutusprosessin keskeinen osa on eläin (Ikäheimo 2013b, 1; Ikäheimo 2013a 10; Latvala-Sillman 2018, 29). Eläin osallistuu asiakkaan tai asiakkaiden hoito- ja kuntoutusprosessiin. Eläinavusteisessa terapiassa keskitytään parantamaan asiakkaan fyysisiä, kognitiivisia ja/tai sosioemotionaalisia toimintoja ja terapiaa voidaan järjestää niin yksilö- kuin myös ryhmäterapiana. (Keteliini 2017.) Esimerkkejä eläinavusteisesta terapiasta ovat fysioterapia ja toimintaterapia (Kahilaniemi 2016, 58).

2.2 Eläimet töissä

2.2.1 Eläin työparina

Eläinavusteinen työskentely on suunniteltua ja tavoitteellista toimintaa. Samalla se on yläkäsite eläinavusteiselle opetukselle, toiminnalle ja terapialle. Eläinavusteisen työskentelyn keskiössä eläin tarkoituksenmukaisesti osallistetaan tai sisällytetään eri palveluihin tavoitteena saada ihmisissä aikaan terapeuttisia vaikutuksia. (Vesänen 2017.)

1960-luvulta alkaen lasten ja nuorten psykoterapiassa on käytetty koiria ja monista vastaanottotiloista on löytynyt akvaarioita tai lintuja (Ikäheimo 2013c, 135). Nykyään erityisesti koiria ja hevosia käytetään terveyden- ja sosiaalihuollon sekä kasvatuksen apuna. Eläimiä käyttävät esimerkiksi toimintaterapeutit ja fysioterapeutit hoidoissa sekä kuntoutuksissa. Kouluissa koirat voivat työskennellä tavallisissa luokissa tai kehitysvammaisten parissa. Vanhainkohteissa koiria käytetään esimerkiksi ystävinä ja liikuntaan aktivoimisessa. (Ikäheimo 2013a, 7–8.)

Eläimiä voidaan käyttää eläinavusteisessa työskentelyssä hyvin laajasti. Hevosia käytetään esimerkiksi ratsastusterapiassa. Ratsastusterapia on koulutetun terapiahevosien ja ratsastusterapeutin yhdessä tekemää kuntoutusta. Se

on tavoitteellista toimintaa, jota tehdään yksilöllisesti ja suunnitelmallisesti. Terapian tavoitteet määräytyvät asiakkaan mukaan esimerkiksi motorisiin, psykologisiin ja pedagogisiin tavoitteisiin. (Suomen ratsastusterapeutit ry s.a.)

Yhdysvalloista Suomeen terapiakoira-toiminnan nykyisessä muodossaan toi SATHY ry (Suomen amerikkalaisperäisten työkoirarotujen harrastajayhdistys ry) 1990-luvun alussa. Se oli Suomessa ensimmäinen virallinen terapiakoira-toimintaa tekevä järjestö. Yhdistyksen aktiiviset työkoiraharrastajat, jotka ovat tutustuneet Yhdysvalloissa työkoirilla toimivaan terapiakoira-toimintaan, toimivat moottorina yhdistyksen terapiakoira-toiminnassa. Työkoirat itsessään jo takaavat moneen muuhun koirarotuun verrattuna tasaisen ja rauhallisen luonteen. (SATHY s.a.)

Vuonna 2001 Suomessa alkoi kaverikoira-toiminta. Kennelliitto on rekisteröinyt toiminnan Kaverikoira-tavaramerkillä Patentti- ja rekisterihallituksessa ja toiminnassa on tällä hetkellä mukana noin 1 600 koirakkoa (ohjaaja ja koira). Toiminta määritellään eläinavusteiseksi toiminnaksi (AAA). Kaverikoira-koirat vieraillevat esimerkiksi erilaisissa asumisyksiköissä, päiväkodeissa ja tapahtumissa tarjoamalla toiminnallaan asiakkaille mahdollisuuksia parantaa elämänlaatuaan ja näin vaikuttaa positiivisesti heidän kokonaisvaltaiseen hyvinvointiinsa. (Kaverikoirat s.a.)

Yhdysvalloista on myös Suomeen rantautunut lukukoira-toiminta, joka on eläinavusteista toimintaa (AAA). Toiminnan tarkoituksena on, että lukukoiralle luetaan ääneen kirjaa, ja tällöin koira kuuntelee yleensä lukemaan opettelevan lapsen ääneen lukua. Koira ei kommentoi tai huomauttele, vaan on läsnä ja hyväksyy kaiken kuulemansa, joten tämä kannustaa lasta lukemaan. (Nygård 2017.) Lukukoirat eivät ole kuitenkaan ainoita eläimiä, joille voi lukea, vaan Suomesta on myös lukulehmiä ja lukuponeja. Esimerkiksi Maskussa Kaiturin tilalla on neljä lukulehmää (Lähteenmäki 2016) sekä Uimaharjun kirjastolla on kummiponi, jonka yhtenä tehtävänä on työskennellä lukuponina (Koivula 2017).

Kouluista ja eri luokka-asteilta löytyy myös erilaisia koulueläimiä. Esimerkiksi Hämeenlinnan Seminaarin koulussa yhdessä yhteisopettajuusluokassa tepas-

telee myös koulukana. Sen työtehtäviin kuuluu esimerkiksi oppilaiden lukutehtävien kuuntelu sekä läksyjen tarkistaminen. (Branthin 2020.) Hämeenlinnan koulukana ei ole kuitenkaan ainoa laatuaan, vaan myös Pälkäneläisestä Anna Tapion koulusta löytyy koulukana (Silfsten 2020). Eläinavusteista opetusta tehdään myös paljon esimerkiksi Espoon Kaitaan koululla. Koululla on hyödynnetty jo pitkään hevosavusteista opetusta siten, että oppilaat ovat kulkeet julkisilla kulkuvälineillä Nuuksioon, jossa koulun rehtorin, Ritva Mickelsonin, hevoset asuvat. Kevään 2020 koronatilanteen vuoksi kuitenkin Kaitaan koululla on päädytty siihen, että rehtori ottaa kaksi poniaan mukaan koululle. Koululla työskentelee myös kaksi koulukoiraa sekä biologian luokassa asusteleva lisko. (Espoo 2020.)

2.2.2 Koulukoira-toiminta

Koulukoira-toiminta sijoittuu eläinavusteisessa termistössä eläinavusteisen opetuksen (AAE) alle. Suomessa ammattimainen koira-avusteinen toiminta lisääntyy nopeasti, mutta kansainvälisesti koira-avusteisella toiminnalla kasvatuksessa on jo merkittävä asema (Koirat kasvatus- ja kuntoutustyössä ry s.a.).

Koirapedagogiikkaa pystytään hyödyntämään niin yleis- kuin erityisopetuksesakin. Opettajat, jotka käyttävät koiria työparinaan, puhuvat koirista uutena tukimuotona kouluissa. Lapsen tai nuoren statuksesta riippumatta koira on oppilasta hyödyttävä apu, se auttaa oppilasta esimerkiksi keskittymään, mutta lisää myös kouluviihtyisyyttä sekä koulumotivaatiota. (Järvi 2020, 30.) Koiran kanssa voi harjoitella huomaamattaan sosiaalisia taitoja, huomion jakamista, oman vuoron odottamista, vuorottelua ja ohjeiden antamista koulussa, koiran ja oppilaiden yhteistyön avulla (Järvi 2020, 37).

Koira voi toimia myös motivaationa koulunkäynnille sellaiselle oppilaalle, jolla on vaikeuksia aamuisin lähteä kouluun (Järvi 2020, 36). Koulukoira ei kuitenkaan vaikuta vain oppilaisiin, vaan se voi myös vaikuttaa opettajaan. Koira voi vaikuttaa samalla tavalla opettajan kuin oppilaiden käyttäytymiseen ja mielen-tilaan, ja siten vaikuttaa koko luokan yleiseen ilmapiiriin positiivisella tavalla. (Beetz 2013.)

Koulukoira toiminta ei ole aivan mutkatonta. Koulussa on hyvä huomioida, että koira nähdään joissakin uskonnoissa ja kulttuureissa likaiseksi eläimeksi. Monilla maahanmuuttajilla saattaakin tämän vuoksi olla koirapelko, ja he eivät halua tai saa koskea koiraan uskonto- tai kulttuurisista. (Järvi 2020, 66–67.)

Maahanmuuttajataustaiset eivät ole kuitenkaan ainoita, jotka voivat kokea koira pelkoa, jokainen ihminen hänen taustastaan riippumatta voi kokea koirapelkoa. Eläinpelko voimakkaimmillaan voi muistuttaa jopa reaktioltaan paniikkikohtausta (Kaimio 2017). Allergiset ihmiset on otettava myös huomioon.

Mahdollisuuksien mukaan olisi hyvä järjestää luokkatila siten, että tilassa olisi oma sisäänkäynti. Tämä estää turhan liikkumisen yleisissä koulutiloissa, ja näin estetään allergisien saamista oireita koirasta. (Järvi 2020, 69.)

Koiran omat tarpeet on otettava myös huomioon. Koulukoiran työn luonteesta ja kouluryhmästä riippuen koirat työskentelevät 1–2 päivää viikossa. Työpäivän aikana koulukoira tarvitsee lepoetkiä ja näihin lepoetkiin on varattava koiralle rauhallinen tila. (Järvi 2020, 69.)

2.3 Eläimet toimintojen tukena

Tutkimusnäyttö ei anna eläinavusteisesta terapiasta menetelmänä kovinkaan vakuuttavaa kuvaa, mutta eläinavusteinen terapia nähdään kuitenkin hyödyllisenä lisänä terapeuttien keinovalikoimaan (Hautamäki ym. 2018, 54).

Eläinavusteista terapiaa käyttävät terapeutit nostavat esille, että eläimet motivoivat asiakasta harjoittelemaan ja nopeuttamaan terapiaprosessia. Tämä puolestaan voisi olla kokonaisuutensa kannalta kustannustehokasta sosiaali- ja terveyshuollolle. (Hautamäki ym. 2018, 55.)

Eri tutkimuksia vertailtaessa ei ole löydetty myöskään suoraa näyttöä sille, että eläimet pystyisivät edistämään ihmisten oppimista. On kuitenkin havaittu koirien läsnäolon kouluympäristöissä tukevan oppilaiden keskittymistä, huomiota, motivaatiota ja rentoutumista. Nämä heijastuvat korkean stressitason laskemiseen ja se helpottaa oppimista sekä suorituskykyä. (Beetz ym. 2012b.) Beetzin ym. (2012a) tekemän tutkimuksen mukaan pojat, joilla on epävarma kiintymys vanhempiansa, hyötyvät fysiologisen stressitason säätelyssä enemmän ystävällisen koiran läsnäolosta, kuin esimerkiksi lelukoiran tai ystävällisen

ihmisen. He uskovat jokaisen lapsen, myös turvallisesti kiinnittyneen, hyötävän vuorovaikutuksesta koiran kanssa, koska positiivinen kehon kontaktin luominen on tehokkain tapa säädellä stressiä ja tämä on helppointa luoda koiran kanssa kuin opettajan. (Beetz ym. 2012a.)

Reinin (2011, 51–52) opinnäytetyössä havaittiin koiran voivan vaikuttaa ihmisen fyysiseen ja psyykkiseen hyvinvointiin. Selvisi myös, että esimerkiksi verenpaineeseen, kolesterolitasoon sekä yleiskuntoon voidaan vaikuttaa eläinavusteisen toiminnan kautta (Reini 2011, 51–52). Reini tutki myös eläinavusteisen toiminnan hyödyntämistä eri ikäryhmien kanssa. Hän huomasi, että lasten ja ikääntyneiden kanssa eläinavusteisessa toiminnassa on erilaisia painopisteitä. Lapsien kohdalla eläinavusteisesta toiminnasta hyödyttään eniten psyykkisellä tasolla, kun taas ikääntyneiden parissa eläinavusteisen toiminnan rooliksi nousee sosiaalinen kanssakäyminen muiden ihmisten kanssa. (Reini 2011, 53–54.)

Ahonen (2013) huomasi tutkimuksessaan koirien vaikuttavan hyvin konkreettisesti tasolla oppilaiden koulumenestykseen. Oppilaiden poissaolot olivat opettajan mukaan vähentyneet huomattavasti koirien tulon jälkeen. Koirat toimivatkin motivaattorina murrosikäiselle nuorelle tulla kouluun. (Ahonen 2013, 187–188.) Merkittävimpänä huomiona Ahonen kuitenkin pitää koirien suurta vaikutusta tarkkaavaisuuden ylläpitämiseen. Tutkimusta tehdessään ja tarkkaillessaan erityisluokkaa ja koulukoiria, hän sai todistaa, kuinka koirat kykenevät tukemaan nuoria, jotka kamppailevat tarkkaavaisuutensa kanssa. Esimerkiksi unessa ollut koira heräsi ja suunnisti päättäväisenä erään nuoren luo, jolloin tämä nuori silminnähdessä helpottui koiran saapumisesta. Hetken rapsuttelun jälkeen nuori jatkoi tehtävien tekemistä levollisesti. (Ahonen 2013, 190–191.)

Okkosen ja Heinosen (2019, 23) pro gradu -tutkielmassa selvisi koulukoiraohjaajien käyttävän koulukoiria vahvistaakseen oppilaiden sosiaalisia taitoja sekä kouluviihtyvyyttä. Opettajat ilmaisivat myös koulukoirien avulla oppilaiden vuorovaikutustaitojen kehittyvän. Tämä voi selittyä sillä, että tunteiden ilmaiseminen on helpompaa koulukoiralle kuin aikuiselle. Samoin koulukoirat koettiin rauhoittavan osaa oppilaista ja lisäävän heidän keskittymistänsä. Eikä ainoastaan oppilaiden työpanos kasvanut, vaan opettajat itse kokivat pystyvänsä te-

kemään työnsä paremmin koulukoirien tarjoamassa työrauhassa. Yleisimäksi syyksi käyttää koulukoiraa opettajat kuitenkin määrittivät koirien tuoman ilon. Koulukoirat ovat tunnelman luoja, hauskuuttajia ja erinomaisia työkavereita. (Okkonen & Heinonen 2019, 25.)

2.4 Koiran havaitut vaikutukset ihmiseen ja sen toimintaan

Koira vaikuttaa ihmiseen kokonaisvaltaisesti, mikä tarkoittaa koiran vaikuttavan ihmisen hyvinvointiin sosiaalisella, pyykkisellä sekä fyysisellä tasolla (Latvala-Sillman 2018, 22). Useiden tutkimusten ansiosta tiedetäänkin, että koirien läsnäolo ja niiden koskettaminen vapauttaa ihmisen elimistössä oksitosiinia, joka on mielihyvähormoni (Ahonen 2013, 185). On osoitettu myös, että jo silmiin katsominen, koiran ja hänen omistajansa välillä, saa omistajalla aikaan oksitosiiniryöpyn (Langinvainio 2016, 13).

Fyysisen hyvinvoinnin tasolla koirat laskevat ihmisen kortisolitasoa ja samalla nostavat jo edellä mainittua oksitosiinitasoa (Latvala-Sillman 2018, 22–23). Koiranomistajilla on havaittu myös pienten terveysongelmien (esim. univaikeus ja päänsärky) vähenemistä kun koiranomistamis aikaa verrataan aikaan ennen koiranomistajuutta (Langinvainio 2016, 11). Koira-avusteisten harjoitteiden avulla myös ihmisen fyysinen kunto voi kohentua. Ihmisen yli- tai alivirittynyttä aistijärjestelmää on myös helpompi siedättää esimerkiksi koiran avulla. (Latvala-Sillman 2018, 22–23.)

Psyykkiseen hyvinvoinnin tasolla oksitosiinipitoisuuden lisääntymisellä on myös merkitystä. Kun mielihyvähormonin määrä aivoissa kasvaa, saa se ihmisen tuntemaan itsensä onnellisemmaksi. Mielialan ollessa onnellinen ja tyytyväinen parantaa se muistia ja vuorovaikutusta muiden kanssa. Ihmisen itsetunto kohentuu toimiessa koiran kanssa, mutta myös opiskelu ja oppiminen koiran avulla helpottuu. (Latvala-Sillman 2018, 22–23.)

Lähes kolmannes suomalaisista naisista ja viidennes suomalaisista miehistä kokee koiran vahvistaneen heidän sosiaalisia suhteitaan (Langinvainio 2016, 3). Sosiaalisen hyvinvoinnin tasolla voidaankin ajatella koiran antavan puheenaiheen keskusteluille, niin ryhmässä kuin myös kahden kesken tapahtu-

vissa kohtaamisissa. Koiran kanssa toimiessa ryhmässä voi se helpottaa ryhmäytymistä ja luoda yhteenkuuluvuuden tunnetta. Yksilötasolla koira voi mahdollistaa elämän hallintaa kuuluvien taitojen kohentumista sekä parantaa omanarvontuntoa. Kommunikaatio- ja vuorovaikutustaitojen harjoittelu on myös helpompaa koiran kanssa. (Latvala-Sillman 2018, 23–24.)

Lasten ja nuorten ollessa kiinnostuneita luokassa olevasta koirasta, heidän vastaanottokykynsä kasvaa, mikä auttaa opettajaa ohjaamaan oppilaiden kiinnostuksen oppimiseen. Oppilaan koulussa tuntema hyvä olo edes auttaa sujua ja helpompaa oppimista. (Järvi 2020, 35.) Kasvatustyön kentällä myös lasten itsetunnon vahvistamiseen ja sosiaalisten taitojen harjaanuttamiseen riittää jo koiran läsnäolo (Latvala-Sillman 2018, 35). Jo pienetkin onnistumiset hetket koiran kanssa voivat olla merkityksellisiä lapselle ja vahvistamaan hänen uskoa itseensä (Järvi 2020, 38).

3 TUTKIMUKSEN TOTEUTUS

3.1 Tutkimuksen kohde ja kohdejoukko

Tämän opinnäytetyön kohteena ovat Espoon perusopetuksen henkilöt, jotka hyödyntävät työssään koulukoiria. Tarkemmin määriteltynä kohteena on pelkästään suomenkielinen perusopetus, koska ruotsinkielisessä opetuksessa on erilainen johtamisjärjestelmä. Perusopetus kohdentui tutkimuskohteeksi sen vuoksi, että vielä tällä hetkellä Espoossa ei toisen asteen opetuksessa käytetä koulukoiria.

Kohdejoukkona tutkimuksessa toimivat koiraohjaajat, jotka työskentelevät Espoon suomenkielisissä peruskouluissa. Koiraohjaajat ovat koulun henkilökuntaa, jotka käyttävät koiria opetuksensa tukena. Koiraohjaaja voi siis olla luokanopettaja, aineenopettaja, kuraattori tai vaikka rehtori.

Kysely lähetettiin kaikille Espoon suomenkielisten perusopetuksen koulujen rehtoreille. Tällaisia kouluja Espoossa on 71. Rehtorit jakavat kyselyn eteenpäin työntekijöilleen, joilla on työskentelyn tukena koiran. Tämänkaltaiseen menettelyyn päädytään sen vuoksi, koska entuudestaan ei ole tietoa kuinka

paljon koulukoiria ja heidän ohjaajiaan Espoon kouluista löytyy. Kun kysely lähetetään kaikille kouluille, mahdollistaa se kaikkien koiraohjaajien tavoittamisen.

Kyselyn lähettäminen sähköpostitse rehtoreille ei kuitenkaan ole varmin tapa tavoittaa kaikkia kohderyhmän vastaajia. Rehtorit saavat päivän aikana paljon sähköposteja ja pyyntö kyselyyn vastaamisesta ja eteenpäin lähettamisestä voi jäädä viesti tulvan syövereihin. Jos rehtorit ovat jakaneet kyselyn kaikille työntekijöilleen, joilla on koira työskentelynsä tukena, on voinut työntekijä itse ohittaa sähköpostin huomaamattaan, kokenut vastaamisen turhaksi tai aikaa vieväksi tai työntekijä on voinut myös unohtaa vastata kyselyyn.

Koska kyselyyn halutaan kaikkien Espoon suomenkielisten perusopetuksessa työskentelevien koulukoiraohjaajien vastaavan, jaetaan kysely myös Espoon eläinavusteinen oppiminen – Facebook-ryhmässä. Tämä mahdollistaa sen, että jos kysely olisi hukkunut sähköposti virtaan voisi työntekijä löytää kyselyn Facebook-ryhmästä. Kyselyn löytäminen ryhmästä tietenkin edellyttää ryhmään kuulumista.

3.2 Tutkimuskysymys

Opinnäytetyön tarkoituksena on kartoittaa koulukoira-toimintaa Espoon suomenkielisissä peruskouluissa. Erityisen kiinnostuksen kohteena ovat toiminnasta saadut kokemukset. Tutkimuskysymykseksi opinnäytetyössä muodostui seuraava: Millaisia kokemuksia koulukoiraohjaajilla on koulukoirien käytöstä Espoon suomenkielisissä peruskouluissa? Tutkimuskysymyksen avulla on mahdollista selvittää laaja-alaisesti koulukoirien tuomia kokemuksia Espoon suomenkielisissä peruskouluissa.

Tutkimuskysymys muotoutuu sen kautta, että halutaan saada tietää koulukoirien vaikutuksia peruskoulun oppilaisiin. Tutkimuksen avulla halutaan selvittää koulukoiraohjaajien näkemys siitä, onko koulukoirilla jonkinlainen merkitys oppilaisiin. Tutkimuskysymys mahdollistaa myös selvittää koulukoirien mahdollistavia vaikutuksia ja kokevatko Espoolaiset koulukoiraohjaajat joitakin estäviä tekijöitä koulukoira-toiminnalle.

3.3 Tutkimusote ja aineistonkeruumenetelmä

Tutkimusotteena tässä työssä on kvantitatiivinen eli määrällinen ote. Tutkimus toteutettiin kyselytutkimuksena ja aineisto kerättiin verkkokyselyn avulla. Kysely lähetettiin kaikille Espoon suomenkielisten peruskoulujen rehtoreille, eli kysely lähetettiin 71 rehtorille. Rehtorit jakoivat kyselyn siitä eteenpäin koulunsa koulukoiraohjaajille, jos sellaisia heidän koulussaan oli. Tästä johtuen tutkimuksessa ei käytetty satunnaisotoksen menetelmiä, vaan tutkimuksen kohteena oli koko perusjoukko. Vastauksia tutkimukseen koulukoiraohjaajilta tuli 13 kappaletta.

Aineisto kerättiin Google Forms -kyselyllä, joka luotiin tutkimuksen aineistonkeruuta varten. Kyselyyn sisällytetään sekä avoimia että suljettuja eli monivalintakysymyksiä. Avoimet kysymykset mahdollistavat vastaajille mahdollisuuden sanoa juuri sen, mitä he haluavat aiheesta sanoa, eikä monivalintakysymykset rajaa jotain vaihtoehtoa vastaajalta pois. Monivalintakysymykset puolestaan mahdollistavat vastaajille helpon vastaamisen sekä tutkimustuloksien analysointivaiheessa helpon vertailumahdollisuuden vastauksien kesken. (Hirsjärvi ym.2014, 190.)

Kyselytutkimuksella on edut ja haittansa. Kyselytutkimus voidaan lähettää usealle vastaanottajalle kerralla ja tämä mahdollistaa aineiston nopean keräämisen. Heikkouksina sillä on kuitenkin se, että kyselyitä pidetään monesti pinnallisina ja jos kysymykset on luotu huonosti, voi se johtaa vastaajien vastausinnostuksen laskuun. Myös väärinkäsitykset ja vastaajien vastaamattomuus voi olla haasteena tutkimuskysymyksiensä analysoinnissa. (Hirsjärvi ym. 2004, 184.) Vastaajien väärinkäsitykset kysymyksiin vastatessa ja tutkijan tutkiessa tuloksia ja käsitellessä ne alkuperäisen ajattelumallin mukaisesti myös laskee tutkimuksen validiutta (Hirsjärvi ym. 2004, 217).

3.4 Aineiston analyysimenetelmä

Kuvaileva analyysi on tutkimuksessa yhtenä analyysimenetelmänä. Analyysimenetelmän avulla pystytään vastaamaan kysymyksiin mitä, minkälainen tai kuinka paljon. Näiden tarkoituksena on ilmaista ilmiön yleisyyttä sekä sitä minkälaisesta ilmiöstä on kyse. (Jokivuori 2012.)

Teemoittelua on käytetty apuna avoimista kysymyksistä saatujen vastauksien kanssa. Vastauksista kerätään tutkimuskysymyksille keskeisiä asioita eli teemoja, joita lähdetään sen jälkeen analysoimaan ja liittämään teoriapohjaan. Teemoittelun avulla voi löytyä myös teemoja, jotka eivät ole tutkimuskysymyksille keskeisiä. Näitä teemoja on hyvä myös tarkastella. Teemoittelun jälkeen, aineistosta löytyneet teemat järjestellään teemoittain. (Saaranen-Kauppinen & Puusniekka 2006.)

4 TULOKSET

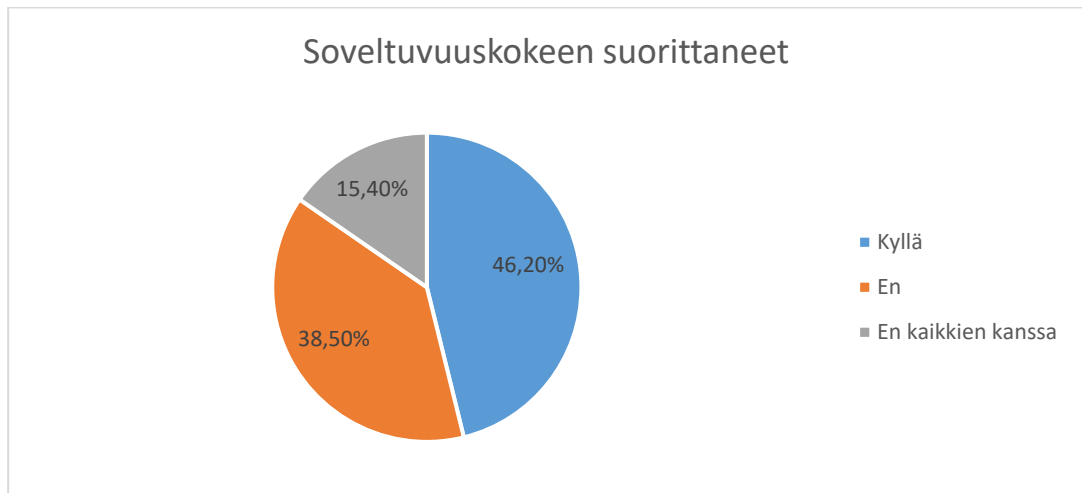
4.1 Espoon koulukoiraohjaajat ja koulukoirat

Vastauksia kyselyyn tuli yhteensä 8 koulusta 13 henkilöltä. Koska entuudestaan ei ollut tiedossa, kuinka monta koulukoiraohjaajaa Espoossa on, on vaikea sanoa, onko 13 vastauksessa kaikkien koulukoiraohjaajien vastaukset. Täytyy siis olettaa, että kaikki koulukoiraohjaajat ovat vastanneet kyselyyn ja vastausten määrä siltä osin on oikea.

Kyselyn tulosten läpikäynnissä käytän koirista termiä koulukoira, koska koen sen olevan tässä kyselyssä tällä hetkellä oikea termi. Termiä käytettiin tutkimuksen suunnittelu ja toteutusvaiheessa ja sen katsottiin silloin vastaavan parhaiten tutkimusaiheeseen. Yksi vastaajista toivoi, että koulukoirista käytettäisiin nimitystä kasvatuskoiria, koska se kuvaa koirien työkentänlaajuutta paremmin ja se on termi mitä yleisesti käytetään. Kuitenkin edellä mainituista syistä käytän opinnäytetyössäni termiä koulukoira.

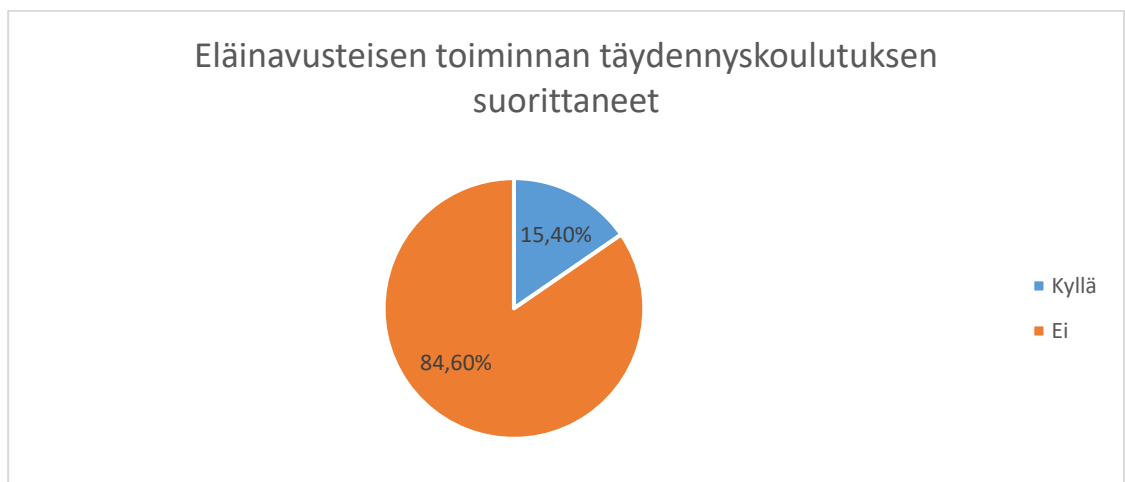
Koulukoiraohjaajista käytettävän termin lyhennän muotoon ohjaaja. Ohjaaja termi kuvaa parhaiten vastaajien asemaa. He toimivat sekä koirien ohjaajina, mutta myös ohjaavat oppilaita omassa roolissaan.

Kyselyssä kysyttiin vastaajien roolia koulussa ja suurin osa vastaajista kertoo työskentelevänsä luokanopettajana tai erityisluokanopettajana. Vastaajissa oli myös rehtoreita ja ryhmänohjaaja. Pääsääntöisesti vastaajilla oli käytössään yksi koulukoira, mutta osalla vastaajista oli myös 2–4 käytössä olevaa koulukoira. Käytössä olevien koirien yksi selittävä tekijä on esimerkiksi vastaajan rooli. Esimerkiksi rehtorilla voi käytössään olla useampi koulukoira, eri ohjaajien käytössä.

Kuva 1. Hyväksytysti suoritettu soveltuvuuskoe

Soveltuvuuskokeen on suorittanut reilu 45 % vastaajista kaikkien käytössä olevien koulukoiriensa kanssa (kuva 1). Vähän reilulla 15 % soveltuvuuskoe on suoritettuna osan käytössä olevien koulukoirien kanssa (kuva 1). Tämä voi selittyä sillä, että koira on vielä niin nuori, ettei ole valmis suorittamaan vielä koetta. Eläinavusteisen toiminnan täydennyskoulutuksen on suorittanut vain vähän reilu 15 % (kuva 2).

Kuva 2. Täydennyskoulutuksen suorittaneet

Tarkemmassa vastauksien tarkastelussa huomataan kahden vastaajan vastanneen kaikkiin kysymyksiin identtisesti. Tästä voidaan päätellä vastaajan vastanneen kaksi kertaa kyselyyn. Kyselyyn vastaamista ei ollut rajoitettu, joten tällainen tapahtuma oli mahdollista. Vastauksien tukinnassa en ota tätä

identtisyyttä huomioon, vaan ajattelen vastaukset omina yksilökohtaisina vastauksina. Tämä siitä syystä, että vastaaja on voinut vastata kyselyyn kaksi kertaa siitä syystä, että opettaa kahta eri ryhmää ja on kokenut tämän vuoksi aiheelliseksi vastata kaksi kertaa.

4.2 Koulukoirien vaikutukset oppilaisiin

Ohjaajien tekemät havainnot koulukoirien vaikutuksista oppilaisiin ovat moninaisia ja ainoastaan positiivisia. Kaikki ohjaajat ovat huomanneet oppilaiden koulumotivaation ja mielialan nousevan koulukoirien ansiosta. Lähes kaikki ohjaajat (92,3 %) ovat huomanneet vuorovaikutteisuuden nousevan sekä yli puolet (69,2 %) ohjaajista ovat havainneet keskittymistason nousevan koulukoirien ansiosta (taulukko 1).

Taulukko 1. Havaittavia asioista

Oppilaiden toiminnassa on havaittavissa seuraavia asioita	Vastaukset 13/13	Prosentti
Koulumotivaation nouseminen	13	100 %
Mielialan nousu	13	100 %
Vuorovaikutteisuuden nouseminen	12	92,3 %
Keskittymistason nouseminen	9	69,2 %
Koulumotivaation laskeminen	0	0 %
Keskittymistason laskeminen	0	0 %
Vuorovaikutteisuuden laskeminen	0	0 %

Ohjaajien mielestä koulukoirat vaikuttavat oppilaiden kykyyn oppia erilaisia taitoja. Lisäksi koulukoirien kautta oppilaat oppivat vastuunkantoa. Luokan yleinen rauhallisuus, hyväntuulisuus sekä yksilöiden rauhoittuminen koetaan olevan koulukoirien vaikutuksen ansiota.

V3: Tunnetaitojen harjoittelumahdollisuus mahtavaa eläimen kanssa. Itsenäisyyden harjoittelu, kun saa viedä koiran itse ulos. Vastuunkannon harjoittelu; vesikipon täyttö yms.

V5: Vastuun kasvaminen ja sen ottaminen käyttöön, aistien sietokyvyn kasvaminen.

V3: Rauhoittuminen. Erityisoppilailla kiihtymystä on voitu omatoimisesti laskea vieraillemalla koiran kainalossa.

Lisäksi ohjaajat kertovat koulukoirien läsnäolon vaikuttavan positiivisesti luokan ilmapiiriin ja lasten hyvä olo näkyikin kaikille muille koulupäivän aikana. Oppilaiden hyvä olo tekee luokan ilmapiiristä rennomman, avoimemman ja kodinomaisemman. Osa ohjaajista kokee myös luokan yhteishengen nousevan ja ilmapiirin olevan avoimempi niinä päivinä, kun koulukoira on luokassa. Edellä mainittujen vaikutusten lisäksi oppilaat osoittavat tunteitaan aktiivisemmin, näyttävät niitä helpommin sekä hallitsevat tunteitaan paremmin.

V13: Luokan ilmapiiri on avoimempi ja kodinomaisempi koirapäivinä. Oppilaista osa on rohkaistunut ylittämään itsensä ja toimimaan koiran kanssa, vaikka taustalla on koirapelkoa. Se on luonut heille uskoa itseensä ja pelkojensa voittamiseen, kokemuksen rohkeudesta.

V8: Yhteishengen nousu, lempeys. Hyvä olo lapsilla, joka näkyy koulukoirapäivänä kaikkialle.

Ohjaajien vastauksissa nousee esille myös koirien aistivan jännittyneet ihmisuhteet ennen opettajaa, oppilaiden aggressiivisuuden vähentyneen ja turvallisuuden tunteen nousseen. Yksi ohjaaja mainitsee myös oppilaiden uskaltavan puuttua herkemmin toistensa metelöintiin ja muuhun niin sanottuun negatiiviseen toimintaan silloin kun koira on läsnä. Ohjaaja mainitsee empatiakyvyn olevan suurempi koiraa kohtaan kuin toisia oppilaita kohtaan. Ohjaajat kokevat myös oppilaiden rauhoittuvan keskittymään oppimistilanteisiin ja oppilaiden olevan opetukselle otollisempia silloin kun koira on läsnä oppitunneilla.

4.3 Koulukoirien merkitys oppilaiden tukena

Kyselyssä kysyttiin, millaisena koulukoiraohjaajat kokevat koirien merkityksen oppilaiden tukemisessa (liite 1), yksi ohjaaja vastasi koulukoirien merkityksen

olevan kokonaisvaltaista. Näin myös ohjaajien vastaukset antavat ymmärtää. Vastauksista voidaan erottaa neljä pääteemaa, jotka ovat sosiaaliset taidot, oppimisen tuki, kouluviihtyvyys sekä hyvinvointi ja tunteet.

Ohjaajat näkevät koulukoirien lisäävän ja harjoittavan oppilaiden sosiaalisia taitoja. Yksi ohjaaja mainitsee koulukoiran kannustavan oppilaita puhumaan ja toinen ohjaaja mainitsee koulukoiran harjaannuttavan oppilaiden sosiaalisia taitoja. Oppilaat kokevat koulukoiralle lukemisen olevan helpompaa kuin vertaiselleen tai opettajalle, myös omien tunteiden ääneen sanoittaminen tai viikonloppu touhujen kertominen on helpompaa koulukoiralle.

V13: ...Koira kannustaa puhumaan, koiralle ääneen lukeminen on helpompaa kuin opelle tai luokkakaverille. Omista tunteista tai viikonlopusta on helpompi kertoa, kun kuuntelijana on koira. Koiran tunne- ja vuorovaikutuskortit helpottavat omien tunteiden tunnistamista.

Useamman ohjaajan kommenteissa tulee ilmi koulukoiran merkitys myös oppimisen tukena. Kyselyyn vastanneet ohjaajat mainitsevat joidenkin oppilaiden keskittymiskykyyn ja motivaatioon koulukoiran vaikuttavan positiivisesti. Koulukoiran palkitseminen motivoi myös osaa oppilaista työskentelemään koulu-tehtävien parissa.

Muutama ohjaaja mainitsi heidän koulukoiransa toimivan oppilaille myös motivaattorina tulla kouluun, jo viikonloppuna odotetaan maanantaita ja koulukoiran tapaamista. Yhden ohjaajan vastauksessa ilmeni koirien toimivan merkittävänä kouluviihtyvyyden luojina.

V3: ...kouluuntulo mielekkäämpää, kun tietää että siellä se koira odottaa. Viikonloppuisin ikävöidään koiria ja koulun alkua odotetaan...

V11: Koirat ovat merkittävässä osassa kouluviihtyvyyden luojina...

Ohjaajat ovat huomanneet koulukoirien vaikuttavan oppilaisiinsa monella tavalla hyvinvoinnin ja tunteiden sektorilla. Pari ohjaajaa mainitsee, että koira

tarjoaa oppilaille luvallisen ja hyväksyttävän tavan osoittaa helliä tunteita. Koira ei tuomitse oppilasta ja koira osaa myös iloita oppilaasta. Yhden ohjaajan mukaan koulukoirat myös auttavat oppilaita hyväksymään paremmin itsensä.

4.4 Koulukoirat mahdollistavat monimuotoisen toiminnan

Ohjaajilta kysyttiin koulukoirien käytöstä eri oppiaineissa. Eri oppiaineiden listauksessa vastauksia tuli hyvin paljon eri oppiaineisiin, mutta esimerkiksi äidinkieli ja kirjallisuus oli vastauksissa suosituin vastausvaihtoehto (taulukko 2). Ohjaajat toteavat myös käyttävänsä koulukoiraan hyvin laajasti eri oppiaineissa. ”Koiran tärkein merkitys ei mielestäni liity oppiaineisiin, vaan oppilaiden kohtaamiseen” oli yhden kyselyyn vastanneen toteamus koulukoiran käytöstä eri oppiaineissa. Samanlainen viesti välittyy myös muiden kyselyyn vastanneiden vastauksista.

V13: Koira on mukana luokan koko päivässä, jossa voi olla monenlaista ohjelmaa ja oppiaineita eheyttynä.

V9: Koulun koko toiminnassa mukana, kaikilla tunneilla.

V7: Mukana kaikessa lähes tulkoon.

Taulukko 2. Koirat oppitunneilla

Missä oppiaineissa käytät koulukoiria?	Vastaukset 13/13	Prosentti
Äidinkieli ja kirjallisuus	10	76,9 %
Matematiikka	8	61,5 %
Uskonto	6	46,2 %
Historia	6	46,2 %
Biologia	5	38,5 %
Yhteiskuntaoppi	5	38,5 %
Englanti	5	38,5 %
Elämäkatsomustieto	4	30,8 %
Liikunta	4	30,8 %
Ympäristöoppi	3	23,1 %
Maantieto	3	23,1 %
Ruotsi	3	23,1 %
Kuvataide	2	15,4 %
Käsityö	1	7,7 %
Fysiikka	0	0 %
Kemia	0	0 %
Muu kieli	0	0 %
Musiikki	0	0 %
Kotitalous	0	0 %

Ohjaajat kokivat koulukoirien käytön hyvin monipuoliseksi, mutta kokivat myös koulukoirien kanssa työskentelyn mahdollistavan erilaisia asioita luokassa ja sen ilmapiirissä. Koulukoira koettiin myös luokan yhdeksi jäseneksi. Lähes jokainen ohjaaja (84,6 %) kokee koulukoiran mahdollistavan jokaisen oppilaan huomioimisen sekä saman verran ohjaajista (84,6 %) kokee koulukoiran auttavan stressinhallinnassa (taulukko 3).

Taulukko 3. Koulukoirat oppilaiden ja ohjaajien apuna

Koulukoirat mahdollistavat	Vastaukset 13/13	Prosentti
Jokaisen oppilaan huomioimisen	11	84,6 %
Stressinhallintaa	11	84,6 %
Rauhallisen työympäristön	9	69,2 %
Keskittymiskykyä	8	61,5 %
Uuden oppimista	5	38,5 %
Omien tunteiden hillitsemistä	1	7,7 %
Vuorovaikutusta	1	7,7 %
Tunteiden käsittelemisen	1	7,7 %

Ohjaajista lähes 70 % koki koulukoiran mahdollistavan luokassa rauhallisen työympäristön ja yli puolet (61,5 %) kokivat oppilaiden keskittymiskyvyn olevan koulukoiran läsnä ollessa parempi (taulukko 3). Muutamissa ohjaajien vastauksissa nousee ilmi myös koulukoirien mahdollistavan sosiaalisia suhteita ja taitoja. Pari ohjaajaa mainitsee kaverisuhteiden luomisen olevan helpompaa silloin, kun koulukoira on yhteisenä hoivankohdeena. Muutamia ohjaajia kokivat koulukoirien mahdollistavan myös erilaisien tunteiden käsittelemisen, myös negatiiviseksi koettujen tunteiden.

V5: Kaverisuhteen muodostuminen helpompi, kun on yhteinen hoivankohde.

V11: Tunteiden käsitteleminen.

V12: Pelkojen ja ahdistusten tasaamista.

Ohjaajista noin 40 % kokee koulukoirien myös mahdollistavan uuden oppimista. Yksi ohjaaja on avoimessa kysymyksessä 17 (liite 1) vastannutkin koiran olevan erittäin monipuolinen työväline. Näin koulukoira mahdollistaakin uudenlaisten toimintojen toteutumisen.

4.5 Koulukoiraohjainta estävät tekijät

Muutama ohjaaja ei kohdannut minkäänlaisia estäviä tekijöitä koulukoiraohjainta kohtaan. Kuitenkin suurin osa vastaajista on kohdannut moniakin erilaisia estäviä tekijöitä. Suurimpana estävänä tekijänä koetaan allergiat (75 %), mutta myös tietämättömyys (62,5 %) koulukoiraohjainta kohtaan koetaan estäväksi tekijäksi (taulukko 4).

Taulukko 4. Koulukoiraohjainta haasteet

Mitkä asiat estävät koulukoiraohjainta	Vastaukset 8/13	Prosentti
Allergiat	6	75 %
Tietämättömyys	5	62,5 %
Vastustus (vanhemmat)	3	37,5 %
Ohjaajan kouluttamattomuus	3	37,5 %
Koiran kouluttamattomuus	3	37,5 %
Vastustus (koulu)	1	12,5 %

Reilu kolmas osa (37,5 %) ohjaajista on vastannut vanhempien olevan esteenä koulukoiraohjainta (taulukko 4). Vastustusta koetaan yhden ohjaajan kokemuksen mukaan myös koulun puolesta. Ohjaajille annettiin myös mahdollisuus kertoa muista estävistä tekijöistä, niin kulttuuritekijät mutta myös rakennusten fyysiset ominaisuudet koettiin estävinä tekijöinä koulukoiraohjainta.

5 JOHTOPÄÄTÖKSET JA POHDINTA

5.1 Johtopäätökset

Koulukoiraohjaajien taustat, joilla he työskentelevät ei vastauksien perusteella suuresti vaikuttanut siihen, kuinka he vastasivat kysymyksiin. Vastaukset olivat linjassa toistensa kanssa ja ohjaajat kokivat koulukoiraohjainta olevan kokonaisvaltaista tukea oppilaille.

Koulukoiria käytettiin hyvin laajasti erilaisilla oppitunneilla. Käyttöä ei tunnut rajoittavan oppiaineen mukaan, vaan koulukoirat saivat olla mukana kokonaisvaltaisesti koko päivän ajan. Ohjaajat kokivat koulukoiran tärkeimmäksi työtehtäväksi kohdata oppilaat. Vesänenkin (2017) on todennut eläinavusteisen toiminnan keskiössä olevan eläimen osallistaminen ja sisällyttäminen toimintaan. Kun koulukoira sisällytetään toimintaan se mahdollistaa koiran monipuolisen käytön niin opettajan kuin oppilaiden tukena. Koulukoiria voidaan käyttää tietoisesti erilaisissa oppimistilanteissa, kuten esimerkiksi sosiaalisten taitojen harjoittelussa. Tämän kaltaista toimintaa Espoon koulukoiraohjaajat olivat omien oppilaiden ja koulukoirien kanssa tehneet. Sosiaalisia tilanteita voi oppilaiden välille tulla spontaanisti, kun kaksi oppilasta kohtaavat toisensa yhteisen hoivankohteen äärellä. Ohjaajat kokivat tällaisten hetkien madaltavan kynnystä kaverisuhteiden luomisessa. Järvinen (2020, 37) on tuonut ilmi oppilaiden voivan harjoitella koulussa huomaamattaan sosiaalisia taitoja koulukoirien ja oppilaiden erinäisten yhteistöiden avulla. Latvala-Sillmankin (2012, 23–24) on puhunut siitä, että koirat voivat olla keskustelun aiheena niin kahdenkeskisissä kuin ryhmäkeskusteluissa.

Latvala-Sillman (2018, 23–24) on tuonut esille myös vuorovaikutus- sekä kommunikaatiotaitojen olevan oppilaille helpompaa koiran kanssa. Tällaisia havaintoja myös kysely tuotti. Ohjaajat olivat huomanneet oppilaiden sanoittavan tunteitaan ja tekemisiään ääneen mieluummin koulukoiralle kuin ohjaajalle tai vertaiselleen. Tuloksissa ilmeni myös, että oppilaiden oli helpompi lukea ääneen koulukoiralle kuin jollekin toiselle. Koulukoira toimii oppilaille tällaisissa esiintymistilanteissa kannustajana ja tukijana. Koulukoira ei tuomitse oppilasta vaan pysyy tämän tukena niin kauan kuin oppilas häntä tarvitsee. Lasten keskuudessa lukukoirat koetaan samanlaisiksi. Lukukoira on läsnä lapsen lukemisen hetkessä, koira ei huomauttele tai kommentoi lapsen lukemaa tekstiä vaan olemuksellaan kannustaa lasta lukemaan lisää (Nygård 2017).

Koulukoirien vaikutukset kaiken kaikkiaan nähtiin ainoastaan positiivisina. Luokan ilmapiiri koettiin avoimeksi ja kodinomaiseksi, jonka ansioista luokassa vallitsi rento ilmapiiri ja luokan yhteishenki nousi. Näitä vaikutuksia pystyttiin ohjaajien mukaan näkemään oppilaiden yleisessä hyvässä olossa, joka välittyi muillekin. Onkin todettu, että koirat saavat ihmisessä mielihyvähormonin liik-

keelle (Ahonen 2013, 185), joka saa ihmisen tuntemaan itsensä onnellisemmaksi (Latvala-Sillman 2018, 22–23). Tämän tiedon valossa on ymmärrettävää, että koulukoirilla on suuri vaikutus luokan ilmapiiriin. Koska koulukoiran vaikutukset eivät rajoitu oppilaisiin vaan koulukoirat vaikuttavat samalla tavalla opettajiin, niin on aivan ymmärrettävää, että koko luokan ilmapiiri on positiivinen ja kodinomainen.

Koulukoirat saavat luokkaan aikaan positiivisen ilmapiirin sekä motivoivat oppilaita niin koulunkäynnissä kuin myös itse opiskelussa. Koulukoirien merkitys oppilaiden opiskelun sujuvuudessa on siis suuri. Beetz ym. (2012b) myös korostavat koirien tukevan oppilaiden motivaatiota koulun käynnissä. Koulukoirien ansiosta oppilasta voidaan esimerkiksi palkita tehtävien loppuun saattamisesta esimerkiksi siten, että oppilas saa palkita koulukoiraan jokaisen valmiiksi tehdyn tehtävän jälkeen. Koulukoira voi myös motivoida kouluun tulemisessa kuten Ahonen (2013, 187–188) ja Järvi (2020, 36) ovat todenneet. Koulukoira nimittäin palkitsee oppilasta jo kouluun tulemisesta esimerkiksi iloisella hänen heilutuksella, mikä voi merkitä oppilaalle paljon.

Ohjaajat kokivat koulumotivaation lisäksi oppilaiden keskittymiskyvyn sekä -tason olevan korkeampi silloin kun koulukoira oli läsnä opetustilanteissa. Järvi (2020, 35) onkin todennut vastaanottokyvyn kasvavan oppilailla silloin kun koulukoira on läsnä ja tämän ansiosta ohjaaja pystyy suuntaamaan kiinnostuksen opetettavaan asiaan. Tällainen keskittymiskyvyn nouseminen koulukoiran ollessa läsnä vaikuttaa varmasti luokan yleiseen hyvään oloon ja positiiviseen ilmapiiriin. Silloin jokaisella oppilaalla on turvallinen olo luokassa ja hän pystyy sen vuoksi opiskelemaan paljon aktiivisemmin. Beetz ym. (2012b) tulokset ovat samoilla linjoilla ajatusteni kanssa, koska he ovat todenneet, että kun korkeat stressitasot saadaan laskuun niin se helpottaa sekä oppimista että suorituskykyä. Näiden lisäksi ohjaajat kokivat koulukoirien rauhoittavan oppilaat keskittymään oppimistilanteisiin ja olemaan myös otollisempia opetukselle. Koulukoirat koettiin hyvänä rauhoittumisen apuna erityisesti erityisoppilailla, koska oppilas pystyi itse menemään koulukoiran luokse niissä tilanteissa, kun tunsivat tarvitsevansa apua rauhoittumiseen. Beetz ym. (2012a) ovatkin huomanneet lapsen hyötyvän kaikkein eniten koiran kanssa käydystä vuo-

rovaikutuksesta, koska positiivinen kehon kontakti on tapana tehokkain säädellä stressiä ja koiran kanssa tämän kontaktin luominen on helpompaa kuin esimerkiksi opettajan.

Koulukoira- toimintaan liittyy myös toimintaa vastustavia tekijöitä. Suurimmaksi vastustavaksi tekijäksi osoittautui allergiat. Järvi (2020, 69) muistuttaa kirjassaan huomioimaan koulutiloissa myös allergiset ihmiset, esimerkiksi suunnitelmalla luokkahuoneen niin, että siinä on oma sisäänkäynti. Tällä tavoin pysyttään estämään turha liikkuminen koulun tiloissa, joissa on allergisia ihmisiä (Järvi 2020, 69). Allergioiden lisäksi myös koulujen fyysiset ominaisuudet nousevat esille estävänä tekijänä. Niin kuin Järvi (2020, 69) kehottikin miettimään tilan niin, että tilassa olisi oma sisäänkäynti, voi koulun fyysiset ominaisuudet kuitenkin olla esteenä. Koulukoira- toimintaa vastustetaan myös kodin ja koulun suunnalta. Tähän vaikuttavat varmasti suurelta osin tietämättömyys toiminnan tarkoituksesta. Kulttuuriset tekijät voivat myös olla syynä koulukoira- toiminnan vastustamiselle. Järvi (2020, 66–67) on nostanut esille koiran olevan joissakin uskonnoissa ja kulttuureissa likainen eläin ja tämän vuoksi on tärkeää huomioida kulttuuriset tekijät koiran käytössä.

5.2 Pohdinta

Koulukoira- toimintaa on Espoon kouluissa yllättävän paljon, varsinkin kun koulukoira- toiminta on verrattain uusi tukimuoto kouluissa. Espoossa on taidettu ymmärtää koulukoirien merkitys oppilaiden tukena ja tämän vuoksi sieltä löytyy toimintaa useammastakin koulusta useamman ohjaajan voimin. Koulukoirat voidaan helposti ajatella vain mukavina rapsuttelu maskotteina ja helposti unohdetaan tieteelliset tutkimukset. Tutkimukset ovat osoittaneet koirilla olevan paljonkin erilaisia positiivisia vaikutuksia ihmisen toimintaan.

Ohjaajien vastauksissa toistuu monin eri sanoin oppilaiden opiskelun ja sosiaalisten taitojen parantuneen koulukoirien läsnä ollessa tai niiden ansiosta. Tämä ei kuitenkaan tutkimusten valossa ole aivan uusi tieto, koska on tutkimuksin osoitettu koirien lisäävän ihmisellä mielihyvähormonin eritystä. Mielihyvähormoni saa ihmisen mielialan tyytyväiseksi ja onnelliseksi, joka puolestaan parantaa vuorovaikutusta muiden kanssa sekä parantaa muistia (Latvala-Sillman 2018, 22–23). Silloin kun mieli on positiivinen, on paljon helpompaa olla

toisien kanssa vuorovaikutuksessa. Lisäksi muistin paraneminen tekee myös koulutyöstä paljon mielekkäämpää. Jo näiden tietojen valossa on ymmärrettävää minkä vuoksi ohjaajat käyttävät koulukoiria laajasti eri oppitunneilla. Jos tuloksia voi saada yhdeltä oppitunnilta, saa tuloksia varmasti toiseltakin.

Koulukoirien merkitystä voidaan tarkastella tarkemmin neljästä eri näkökulmasta. Oppimisen tukea ajatellen tärkeimpiä havaintoja ovat oppilaiden motiivointi niin opiskeluun kuin kouluun tulemiseen. Vaikka koulukoira ei maskottina saisi ajatella monelle oppilaalle voi olla tärkeää tietää koulussa olevan karvainen kaveri, joka kohtaa sinut juuri sellaisena kuin olet. Opiskelun saralla koulukoiran motiivointi makupalalla voi samalla olla oppilaankin motiivointi, molemmat saavat palkinnon hyvästä työstä. Sosiaalisten taitojen kohdalla oppilas pystyy harjoittelemaan erilaisia sosiaalisia taitoja koiran kanssa. Tällaisien erilaisten taitojen opetteleminen eläimen kanssa, joka hyväksyy sinut sellaisena kuin olet, on todella turvallista. Eläimellä ei ole mitään pahaa sanottavaa, vaan tämä osaa iloita oppilaasta ja tämän osaamisesta. Hyvinvoinnin ja tunteiden näkökulmasta koulukoira voi olla ainoa kohde, jolle voi luvallisesti näyttää helpliä tunteita. Oppilas voi kokea painostusta kaveriporukastaan olla kova, mutta koulukoira voi antaa mahdollisuuden sille, että voi näyttää hellempääkin puolta. Kouluviihtyvyyden saralla koulukoirat ovat tärkeässä roolissa, koska ne pystyvät piristämään koko koulun mieltä iloisella olemuksellaan.

Koulukoirien merkitys ei kohdistu vain pelkkiin oppilaisiin, vaan ohjaajat kokevat koulukoirien olevan myös heille itselleen apu. Koulukoirien ansiosta opettajat kokevat pystyvänsä huomioimaan jokaisen oppilaan. Koulukoirat voivat antaa lohtua yhdelle oppilaalle ja opettajan aika riittää sitten toiselle oppilaalle. Ohjaajat kokevat myös kaverisuhteiden luomisen olevan koulukoiran ansiosta helpompaa. Koulukoira antaa ensimmäisen puheen aiheen kahdelle ihmiselle, josta he pystyvät jatkamaan keskustelua toisiin asioihin. Tällä tavalla he koulukoiran ansiosta ovat alkaneet keskustelemaan toistensa kanssa, vaikka muuten eivät välttämättä olisi toisiaan lähestyneet.

Koulukoiratoiminnan toteutumista estää niin tietämättömyys, allergiat ja vastustus. Allergia asiat ovat hyvin ymmärrettäviä esteitä tällaiselle toiminnalle, koska ketään ei haluta tietten tahtoen vahingoittaa. Huomion arvoista on kuitenkin muistaa, että ihmiset, joilla on lemmikkejä kotona kantavat myös

eläimen hilsettä mukanaan. Tämä siis tarkoittaa sitä, että allerginen ihminen voi saada allergisen reaktion ihan ilman allergisoivaa lähdettä. Koulukoira, joka ei liiku vapaasti koulussa ei pitäisi tuottaa ongelmaa. Vastustus osittain varmasti johtuu tietämättömyydestä. Silloin jos ei ole tietoa tuntemattomasta, sitä helposti vastustaa. Koulukoira-toimintaa harkitsevien olisikin tärkeää tiedottaa vanhempia ja tietenkin koko koulua tarkasti siitä mitä koulukoira-toiminta tarkoittaa ennen kuin toiminta alkaa.

5.3 Luotettavuus ja jatkotutkimukset

Aloitin opinnäytetyö prosessin jo syksyllä 2020, jolloin keräsin tarvittavat tiedot tutkimusta varten. Keväällä 2022 aloin käymään läpi saamaani tietoa. Tämä pitkä väli vaikuttaa hieman tutkimuksen ajantasaisuuteen koska keräämäni tieto on tähän hetkeen vanhentunutta. Tieto on kuitenkin silloin ollut uutta ja siinä valossa olen myös opinnäytetyön toteuttanut. Aineiston määrä jäi hyvin vähäiseksi ja jos tämä olisi osattu ennakoida heti tutkimuksen alussa olisi ollut hyvä vielä haastatella muutamaa koulukoiraohjaajaa. Haastattelut olisivat lisänneet tutkimuksen luotettavuutta.

Koska opinnäytetyössä kysyttiin ohjaajien kokemuksia koulukoira-toimintaa kohtaan, täytyy muistaa ohjaajien voineen painottaa vastauksissaan hyvinkin eri asioista. Onkin siis hyvä muistaa, että kaikki eivät koe samoja asioita yhtä tärkeiksi. Yritin välttää luomissani kysymyksissä tilanteita, jossa heidän pitäisi arvottaa toimintaa ja halusin antaa vastaajille mahdollisuuden sanoa vapaasti lisää kysytyistä asioista, jos vastaajien mielestä kyselyssä ei ollut jotain asiaa käsitelty. Tutkimusaineisto, joka kerätään vastaajilta kyselylomakkeella tuottaa myös haasteita validiteetin. Vastaajien väärinkäsitykset tai vastaamattomuus ja vastauksia analysoivien väärinkäsitykset vaikuttavat tutkimuksen laadullisuuteen (Hirsjärvi ym. 2004, 184, 217). Tässäkin kyselyssä kaikki vastaajat eivät olleet vastanneet kaikkiin avoimiin kysymyksiin. Koen kuitenkin tämän asian vaikuttaneen tässä kyselyssä varsin vähän tutkimuksen lopputulokseen, koska avoimet kysymykset oli pääasiassa tarkoitettu sellaisiksi kohdiksi missä vastaajat saivat täydentää edellistä vastausta omin sanoin.

Koulukoira-toimintaa olisi mielenkiintoista, mutta myös tärkeää selvittää muiden kuntien sekä koko Suomen osalta. Tämä antaisi laajemmin näkemystä

koulukoira toiminnan tämänhetkisestä tilasta ja sen hyödyllisyydestä. Tärkeää olisi myös tutkia koulukoira toimintaa oppilaiden näkökulmasta. Vaikka koulu-koiraohjaajat kokevat toiminnan tärkeäksi osaksi työskentelyään olisi hyvä tietää myös oppilaiden näkemys toimintaan.

LÄHTEET

Ahonen, L. 2013. Koirat kasvun ja kehityksen tukena koulussa. Teoksessa Ikäheimo, K (toim.) Karvaterapiaa. Eläinavusteinen työskentely Suomessa. Helsinki: Solution Models House, 184–194.

Anttila, P. 2006. Tutkiva toiminta ja ilmaisu, teos, tekeminen. 2. painos. Hamina: Akatiimi.

Branthin, D. 2020. Koulukana Töyhtö Kananen. Yle. WWW-dokumentti. Päivitetty 7.11.2020. Saatavissa: <https://yle.fi/uutiset/3-11623230> [viitattu 11.12.2020].

Beetz, A. 2013. Socio-emotional correlates of a schooldog-teacher-team in the classroom. *Frontiers in psychology* 886. WWW-dokumentti. Saatavissa: <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2013.00886> [viitattu 11.12.2020].

Beetz, A., Julius, H., Turner, D. & Kotrschal, K. 2012. Effects of social support by a dog on stress modulation in male children with insecure attachment. *Frontiers in Psychology* 352. WWW-dokumentti. Saatavissa: <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2012.00352> [viitattu 7.2.2022].

Beetz, A., Uvnäs-Moberg, K., Julius, H. & Kotrschal, K. 2012a. Psychosocial and psychophysiological effects of human-animal interactions: the possible role of oxytocin. *Frontiers in psychology* 234. WWW-dokumentti. Saatavissa: <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2012.00234>
<https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC3408111/>[viitattu 11.12.2020].

Espoo. 2020. Ponit Aava ja Poju tukevat oppilaiden hyvinvointia Kaitaan koululla. WWW-dokumentti. Päivitetty 4.11.2020. Saatavissa: [https://www.es-poo.fi/fi-FI/Kasvatus_ja_opetus/Ponit_Aava_ja_Poju_tukevat_oppilaiden_hy\(188349\)](https://www.es-poo.fi/fi-FI/Kasvatus_ja_opetus/Ponit_Aava_ja_Poju_tukevat_oppilaiden_hy(188349)) [viitattu 11.12.2020].

Hautamäki, L., Ramadan, F., Ranta, P., Haapala, E. & Suomela-Markkanen, T. 2018. Eläinavusteinen terapia. Katsaus tutkimuskirjallisuuteen ja toimintaa Suomessa. Kela. Työpapereita 140. WWW-dokumentti. Saatavissa: <http://urn.fi/URN:NBN:fi-fe2018070631430> [viitattu 25.10.2020].

Henriksson, M. 2016. Monimenetelmällisen tutkimuksen monet menetelmät. Kuntoutussäätiö. WWW-dokumentti. Päivitetty 31.5.2016. Saatavissa: <https://kuntoutussaatio.fi/2016/05/31/monimenetelmällisen-tutkimuksen-monet-menetelmat/> [viitattu 1.12.2020].

Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. 2004. Tutki ja kirjoita. 10. painos. Helsinki: Tammi.

Ikäheimo, K. 2013a. Eläinavusteisen työskentelyn määritelmiä ja termejä (AAA ja AAT). Teoksessa Ikäheimo, K. (toim.) Karvaterapiaa: Eläinavusteinen työskentely Suomessa. Helsinki: Solution Models House, 10–13.

Ikäheimo, K (toim.) 2013b. Karvaterapiaa: Eläinavusteinen työskentely Suomessa. Helsinki: Solution Models House.

Ikäheimo, K. 2013c. Koira-avusteinen lasten ja nuorten yksilöpsykoterapia. Teoksessa Ikäheimo, K (toim.) Karvaterapiaa: Eläinavusteinen työskentely Suomessa. Helsinki: Solution Models House, 135–149.

Jokivuori, P. 2013 Kvantitatiiviset menetelmät. Powerpoint-diasarja. Saatavissa: <https://koppa.jyu.fi/kurssit/131716/luento/b-kvantitatiivisten-menetelmien-luento/luento3-12-11-2013> [viitattu 6.8.2022].

Järvi, T. 2020. Voihan Winston! Teoksessa Järvi, T. & Ikäheimo, K. Koira koulutyössä: Toimintaa ja teoriaa eläinavusteisuudesta. Helsinki: BoD – Books on Demand.

Kahilaniemi, E. 2016. Eläinavusteinen interventio: asiakkaan toiminnallisuuden tukeminen koira-avusteisin menetelmin. Tampere: Voimatassu.

Kaimio, T. 2017. Elämää rajoittavaa eläinpelkoa ei voi ulkopuolinen ymmärtää. Yle 1.4.2017. Verkkolehti. Saatavissa: <https://yle.fi/uutiset/3-9541607> [viitattu 2.5.2022].

Kaverikoirat. s.a. Kennelliitto. WWW-dokumentti. Saatavissa: <https://www.kennelliitto.fi/koirat/kaverikoirat> [viitattu 11.12.2020].

Koirat kasvatus- ja kuntoutustyössä ry. s.a. Koirat kasvatus- ja kuntoutustyössä ry. WWW-dokumentti. Saatavissa: <http://www.kasvatus-kuntoutuskoirat.fi/kkktry/> [viitattu 7.12.2020].

Koivula, A. 2017. Lukuponi Jussi ihastuttaa Uimaharjun kirjastolla. *Pielisjokiseutu*. WWW-dokumentti. Päivitetty 12.4.2017. Saatavissa: <https://www.pielisjokiseutu.fi/uutiset/item/1238-lukuponi-jussi-ihastuttaa-uimaharjun-kirjastolla> [viitattu 11.12.2020].

Langinvainio, H. 2016. Hyvää elämää koiran kanssa: Koiran vaikutukset koiranomistajan hyvinvointiin ja onnellisuuteen. PDF-dokumentti. Saatavissa: https://www.kennelliitto.fi/sites/default/files/media/kennelliitto_julkaisu_finaal_0.pdf [viitattu 25.10.2020].

Latvala-Sillman, P. 2018. Työparina koira: koira sosiaali-, terveys- ja kasvatus-työssä. Kuggom: Sanasilta.

Lähteenmäki, L. 2016. Lue lehmälle, rauhoitut itsekin. *Nauta*. WWW-dokumentti. Päivitetty 3.8.2016. Saatavissa: <https://nauta.fi/meilta-ja-muualta/ue-lehmalle-rauhoitut-itsekin/> [viitattu 11.12.2020].

Nummemaa, L. 2004. Käyttäytymistieteiden tilastolliset menetelmät. Helsinki: Tammi

Nygård, T. 2017. Lukukoirilla ja ohjaajilla on laatuluokitus. Koiramme. WWW-dokumentti. Päivitetty 5.5.2017. Saatavissa: <https://www.koiramme.fi/jutut/koiramme-juttuarkisto/130-lukukoirilla-ja-ohjaajilla-on-laatuluokitus> [viitattu 11.12.2020].

Okkonen, A. & Heinonen, O. 2019. Luokanopettajien näkemyksiä koira-avusteisesta pedagogiikasta. Turun yliopisto. Kasvatustiede. Pro gradu -tutkielma. PDF-dokumentti. Saatavissa: <https://urn.fi/URN:NBN:fi-fe2019052316791> [viitattu 13.12.2020].

Reini, S. 2011. Eläinavusteinen toiminta osana sosiaali- ja terveystieteiden alan Hali Bernit tuottamassa hyvää oloa. Tampereen ammattikorkeakoulu. Sosiaalialan koulutusohjelma. Opinnäytetyö. PDF-dokumentti. Saatavissa: <https://urn.fi/URN:NBN:fi:amk-201103213430> [viitattu 25.10.2020].

Saaranen-Kauppinen, A. & Puusniekka, A. 2006. Teemoittelu. KvaliMOTV – Menetelmäopetuksen tietovaranto. Tampere Yhteiskuntatieteellinen tietoarasto. Saatavissa: <https://www.fsd.tuni.fi/menetelmaopetus/> [viitattu 14.12.2020].

SATHY. s.a. Terapiakoiratoiminta. Suomen amerikkalaisperäisten työkoirarotujen harrastajayhdistys ry. Saatavissa: <https://www.sathy.fi/> [viitattu 11.12.2020].

Silfsten, J. 2020. Anneli aloitti tänä syksynä koulukanan työtehtävissä – ainutlaatuinen pesti on ollut menestys: ”Anneli oli rehtorin olkapäällä, kun henkilöstöä kuvattiin”. MTV uutiset. WWW-dokumentti. Saatavissa: <https://www.mtvuutiset.fi/artikkeli/anneli-aloitti-tana-syksyna-koulukanan-tyotehtavassa-ainutlaatuinen-pesti-on-ollut-menestys-anneli-oli-rehtorin-olka-paalla-kun-henkilosta-kuvattiin/7899888#gs.nt3d7j> [viitattu 11.12.2020].

Suomen ratsastusterapeutit ry. s.a. Ratsastusterapia. WWW-dokumentti. Saatavissa: <https://suomenratsastusterapeutit.fi/ratsastusterapia/> [viitattu 11.12.2020].

Terapiakoirakoulutus Keteliini. 2017. Mitä on eläinavusteisuus ja eläinavusteinen työskentely? WWW-dokumentti. Saatavissa: <http://www.keteliini.fi/index.php?page=tietoa-aat-stae> [viitattu 22.10.2020].

Vesanen, V. 2017. Eläinavusteisen työskentelyn muodot. Terapiakoirakoulutus Keteliini. PDF-dokumentti. Saatavissa: http://www.gcsatakuntasamk.fi/sites/default/files/tietopankki_tiedostot/elainavusteisen_tyoskentelyn_muodot.pdf [viitattu 11.12.2020].

Espoon koulukoiraohjauksen kartoitus

Tervetuloa vastaamaan Espoon koulukoiraohjaajille suunnattuun kyselyyn. Kyselyllä kartoitetaan Espoon suomenkielisten peruskoulujen koulukoiraohjausta sekä koulukoiraohjauksen merkitystä ja vaikutuksia peruskoulun opiskelijoihin.

Kyselyn tuloksia käytetään opinnäytetyöhön sekä Espoon opetustoimi hyödyntää tietoja perusopetuslinjaa varten. Opinnäytetyö valmistuu vuoden 2022 syksyn aikana.

Tämän kyselyn tuloksista saadaan vastauksia opinnäytetyöhön, joka käsittelee Espoon koulukoiraohjauksen merkitystä ja vaikutusta Espoon suomenkielisten peruskoulujen oppilaisiin. Kysely tuottaa myös tietoa Espoon opetustoimelle Espoossa käytettävien koulukoiraohjaajien lukumäärästä.

Vastaaminen kyselyyn kestää noin viisitoista minuuttia. Tutkimuksessa noudatetaan Tutkimustieteellisen neuvottelukunnan hyvän tieteellisen käytännön periaatteita (www.tenk.fi). Kyselyyn vastaaminen on myös luottamuksellista ja kyselystä saadut aineistot hävitetään asianmukaisella tavalla.

Kiitos kyselyyn vastaamisesta!

Lisätietoja tutkimuksesta saa Janette Kumpulaiselta

Taustakysymykset

1. Missä koulussa työskentelet?

- Aarivalkean koulu
- Auroran koulu
- Eestinkallion koulu
- Espoon International School
- Espoonlahden koulu
- Friisilän koulu
- Hansakallion koulu
- Haukilahden koulu
- Hösmärinpuiston koulu
- Iivisniemen koulu
- Jalavanpuistokoulu
- Jousenkaaren koulu
- Jupperin koulu
- Juvanpuiston koulu
- Järvenperän koulu
- Kaitaan koulu
- Kalajärven koulu
- Kantokasken koulu
- Karakallion koulu
- Karamzinin koulu
- Karhusuon koulu
- Kilon koulu
- Kilonpuiston koulu
- Kirkkojärven koulu
- Kirstin koulu
- Kivimiehen koulu
- Koulumestarin koulu
- Kuitinmäen koulu
- Laajalahdenkoulu
- Lahnuksen koulu
- Latokasken koulu
- Laurinlahden koulu
- Leppävaaran koulu
- Lintulaakson koulu
- Lintumetsän koulu
- Lintuvaaran koulu
- Lähderannan koulu
- Mainingin koulu
- Mankkaan koulu
- Mankkaanpuron koulu
- Martinkallion koulu
- Matinlahden koulu
- Meritorin koulu
- Mikkilän koulu
- Niipperin koulu
- Niittykummun koulu
- Nuuksion koulu
- Nöykkiön koulu
- Nöykkiönlaakson koulu
- Olarin koulu
- Pakankylän koulu
- Perkkaanpuiston koulu
- Pohjois-Tapiolan koulu
- Postipuun koulu
- Päivänkehrän koulu
- Rastaalan koulu

- Ruusutorpan koulu
- Saunalahden koulu
- Sepon koulu
- Soukan koulu
- Sunan koulu
- Taavinkylän koulu
- Tapiolan koulu
- Tiistilän koulu
- Toppelundin koulu
- Tuomarilan koulu
- Vanttilan koulu
- Veräjähellon koulu
- Westendipuiston koulu
- Viherlaakson koulu
- Ymmerstan koulu

2. Kuinka monta koira sinulla on koulussa käytössäsi?

- 1
- 2
- 3
- 4
- Useampi

3. Missä roolissa työskentelet koulussa?

- Koulunkäyntiavustaja
- Opinto-ohjaaja
- Kuraattori
- Psykologi
- Luokanopettaja
- Aineenopettaja
- Erityisopettaja
- Rehtori
- Muu

Koirakot (koira ja ohjaaja)

4. Oletko suorittanut koirasi/koiriesi kanssa hyväksytysti soveltuvuuskokeet?

- Kyllä
- En
- En kaikkien kanssa

5. Oletko aikeissa suorittaa soveltuvuuskokeen vuoden 2021 aikana?

- Kyllä
- En
- Olen jo suorittanut

6. Minkä ikäinen/ikäisiä koulussa työskentelevät koirasi ovat?

7. Oletko suorittanut eläinavusteisen toiminnan täydennyskoulutuksen?

- Kyllä
- En

Koulukoira toiminnan täydennyskoulutus

8. Millaista täydennyskoulutusta tai ohjausta koulukoira toimintaan tarvittaisiin?

9. Kuinka usein täydennyskoulutusta tai ohjausta olisi hyvä olla?

10. Mitä muuta haluat sanoa aiheesta?

Koulukoirat oppitunneilla

11. Missä oppitunneissa käytät koiraa/koiria?

- Äidinkieli ja kirjallisuus
- Matematiikka
- Ympäristöoppi
- Biologia
- Maantieto
- Terveystieto
- Uskonto
- Elämäkatsomustieto
- Yhteiskuntaoppi
- Historia
- Fysiikka
- Kemia
- Englanti
- Ruotsi
- Muu kieli
- Musiikki
- Kuvataide
- Käsityö
- Liikunta
- Kotitalous
- Muu

12. Mitä muuta haluat sanoa aiheesta?

Koulukoirien vaikutukset oppilaisiin

13. Oppilaiden toiminnassa on havaittavissa seuraavia asioita

- Koulumotivaation nouseminen
- Koulumotivaation laskeminen
- Keskittymiskyvyn nouseminen
- Keskittymiskyvyn laskeminen
- Mielialan nousua
- Mielialan laskua
- Vuorovaikutteisuuden nouseminen
- Vuorovaikutteisuuden laskeminen
- Muu

14. Millaisia muita vaikutuksia olet huomannut oppilaissa koirien ollessa läsnä oppimistilanteissa?

Koulukoirien merkittävyys oppilaille

15. Millaisena koet koirien merkityksen oppilaiden tukemisessa toimiessasi koulukoiraohjaajana?

16. Koulukoirat mahdollistavat

- Jokaisen oppilaan huomioimisen
- Uuden oppimista
- Stressinhallintaa
- Keskittymiskykyä
- Rauhallisen työympäristön
- Muu

17. Mitä muuta haluat sanoa aiheesta?

Koulukoiratoimintaa estävät tekijät

18. Mitkä asiat estävät koulukoiratoimintaa?

- Allergiat
- Tietämättömyys
- Vastustus (vanhemmat)
- Vastustus (koulu)
- Ohjaajan kouluttamattomuus
- Koiran kouluttamattomuus

19. Onko muita estäviä tekijöitä on?

Vapaa sana

20. Mitä muuta haluat vielä kertoa koulukoiratoiminnasta?

Kiitos kyselyyn vastaamisesta!